

הפסק טהרה

- א. משנה נידה סח. "נדה שבדקה, עד המשנה הבאה.
- ב. תוס' שם, ד"ה אמרו ליה; פירוש המשניות שם אות ב'; רמב"ן שם ד"ה הא דתנן; רשב"א ד"ה מעיקרא; תוס' רא"ש שם ד"ה וחכ"א.
- ג. רמב"ם איסורי ביאה, פ"ו ה"כ; רמב"ן הלכות נדה פ"ב הל' א-ב.
- ד. ראב"ד בעלי הנפש שער הספירה עמ' סח מ - וכיון דכלהו
- ה. ספר אור זרוע חלק א - הלכות נדה סימן שלח "ותנ"ה ס"פ בא סימן יום אחד טמא ואחד טהור...".
- ו. תורת הבית הארוך בית ז שער ה השער החמישי - הבדיקה והספירה "כל הנשים שראו דם...".

למעשה אפי' בראשון, ואף על גב דסתם מתני' בשני אבל בראשון לא, מתני' רבי הוא דתקין וסתים ולפי שלא שמע מהם אלא שני אמר איהו נמי שני אבל בריתא תניא בהדיא בראשון ועלה סמכינן, ולישנא דגמרא נמי משמע דמתניתין דילדותו דרבי היא אבל בזקנותו חזר בו ואמר דראשון כשני והיינו דקאמר ומעיקרא מאי סבר דמשמע דהאי חששא דהוחזק מעין פתוח ליתיה דמעיקרא הוא דסבר הכין והדר ביה, ובר מן הדין דהא רבי בדך' יוסי ור' שמעון תלי ליה ולא מיפלג פליג עלייהו וכיון דאשכחן להו בהדיא דאמרי אף בראשון רבי שלא שאל ראשון אין אומרין למי שלא ראה את החדש שיבא ויעיד אלא למי שראה, והרמב"ם ז"ל כתב בהיפך מזה, ולא נתחווירו לי דבריו, והרמב"ן ז"ל כתב שיש לחוש.

ת"ס רא"ש מסכת נידה סח.

וחכ"א אף בשני לנידתה בדקה ומצאה טהור. וכדפרש"י דג' מחלוקות בדבר - ת"ק סבר דוקא בשביעי שחרית ור' יהודה דוקא בין השמשות וחכמים אומרים אף בשני ולפירושו איכא עדיין תנא רביעי דבגמרא קאמר אפילו בראשון. הילכך נראה דליכא אלא תרי תנאי וחכמים מפרשי מילי דת"ק משום דרבי יהודה בעי הפרשה מן המנחה ולמעלה ולא סגי בהפרשה דשביעי שחרית ואתו רבנן לפרושי דאפילו בהפרשה בשני סגיא והוא הדין בהפרשה בראשון אלא שאין דרך אישה לבדוק ביום ראשון

חידושי הרמב"ן מסכת נדה סח.

הא דתנן וחכמים אומרים אפילו בשנים לנדתה בדקה וכו'. דוקא בשנים אבל בראשון הואיל והוחזק מעין פתוח לא, דתחלת נדה אין דרכה לפסוק ביומה ואפילו בדקה ומצאה טהור חוששין לה שמא חזרה וראתה, ואין צריך לומר כשלא בדקה כלל אלא שראתה תחלה דלעולם היא בחזקת טומאה עד שתפריש בטהרה כיון שראתה נדה וליכא מאן דפליג, ומיהו בשני אפילו ראתה בשחרית ופסקה טהרה באמצע היום ובין השמשות לא הפרישה ואחר הימים מצאה טמא הרי זו בחזקת טהרה, ובברייתא תניא דרבי מטהר אפילו במצאה טהור בראשון, ואין לפרש דלא פליגי אלא שני וה"ה לראשון, דמכדי רבנן בתראי לטפויי מילתא אתו דתנא קמא רישא שביעי קאמר ואוסיפו אינהו אפילו בשנים אם כן לימרו ראשון, וכן פי' רש"י ז"ל, ומסתברא אפילו מצאה טהור כשבדקה אח"כ הרי זו חוששת דכיון שאין הפרישה של ראשון לנדה הפרשה גמורה אין בדיקה של עכשיו מחזיקה בטהרה למפרע, ויש לדון בדבר אלא שהיא חומרא.

חידושי הרשב"א מסכת נדה סח:

מעיקרא מאי סבר הואיל והוחזק מעין פתוח. ומסתברא כיון דרבי אמר וראשון לא שאלתי וטעיתי שלא שאלתי, ואשכחן להו לרבנן כאן דאמרי בהדיא בברייתא מה לי הפרישה בראשון שמע מינה הלכה

אחרי שכבר בדקה פעם אחת ומצאה טמאה. אי נמי נשנית לפי הטעות שטעה רבי שלא שאל בראשון.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת נדה פרק י משנה ב [ב] ענין לא הפרישה לא בדקה עצמה לפרוש מטומאת נדה. ואמרו בבבא השניה הרי זו בחזקת טומאה רוצה לומר שהיא ספק זבה ומביאה קרבן ואינו נאכל. וממה שאמר ומטמא מעת לעת תלמד שאם ראת דם בתוך ימי זיבתה כלומר באחד עשר יום שבין נדה לנדה הרי היא מטמא למפרע מעת לעת. וממה שאמר ואם יש לה וסת דיה שעתה תלמד שהאשה קובעת לה וסת בתוך ימי זיבתה לענין שתהא טמאה בזמן הוסת בלבד ותהיה דיה שעתה, ואינה צריכה לכך שלשה פעמים לקבעו כדין כל וסת כמו שקדם, לפי שבזמן זה כלומר באחד עשר יום דמיה מסולקין. וחלק ר' יהודה על הבבא הראשונה ואמר שאם בדקה עצמה ביום שביעי לנדתה בשחרית ומצאתה טהור ולאחר ימים בדקה ומצאה טמא הרי זו בחזקת טומאה, אבל תהיה בחזקת טהרה אם בדקה יום שביעי מאחר המנחה ומצאתה טהור ולאחר ימים בדקה ומצאתה טמא, וזה הוא ענין אמרו כל שלא הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה. וחכמים אומרים שאפילו בדקה עצמה ביום השני לנדתה בשחרית ומצאתה טהור ולא בדקה עצמה יותר על כך, ובא יום השביעי בין השמשות ולא הפרישה, ולאחר ימים בדקה ומצאה טמא הרי זו בחזקת טהרה, כלומר באותן הימים שעברו אשר מאחר נדה עד אותו היום, ולא נאמר שהדם נשאר מתמיד בגזילתו מזמן הנדה עד היום, הואיל וכבר בדקה עצמה בתוך ימי נדה ולא מצאה כלום הואיל ופסק פסק. אבל אם בדקה עצמה ביום ראשון ומצאתה טהור ולא בדקה אחר כך אין זה מועיל, כי ביום הראשון הוחזק המעין פתוח, ולפיכך התנה בסתם משנה ואפילו בשנים לנדתה. ואף על פי שבתלמוד נסתפקו בבדיקה בראשון פסקנו לחומרא כיון שאמרה המשנה אפילו במשנה ולא אמרה אפילו בראשון. והלכה כחכמים.

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פ"ו ה"כ נדה שבדקה עצמה בתוך ימי נדתה ומצאה שפסק הדם ואפילו פסק בשני לנדתה ושגגה או הזידה ולא בדקה עד לאחר נדתה ימים רבים וכשבדקה מצאה טומאה, אין אומרים שמא כל אותן הימים היתה טמאה ותהיה זבה אלא כל אותן הימים שלא בדקה בחזקת טהרה, בדקה עצמה ומצאה טמאה, אפילו בדקה בשביעי לנדתה ובין השמשות לא בדקה עצמה כדי לפרוש מטומאת נדה אלא המתינה ימים ואח"כ בדקה ומצאת טהורה הרי זו ספק זבה, ואם מצאה טמאה הרי זו זבה ג ודאית שכיון שבתחלה מצאה טמאה ולבסוף טומאה הרי זו בחזקת שלא פסק ויום ראשון של נדה אף על פי שמצאה בו טהורה ה"ז כמי שמצאה טמאה שיום ראשון כולו הוחזק המעין פתוח.

הלכות נדה לרמב"ן פרק ב

א. ספירת השבעה ימים נקיים שהאשה סופרת לזיבתה בין בזמן הזה בין בדין תורה כך היא, בודקת עצמה יפה יפה ואם פסק הדם מתחלת לספור מיום המחרת, אפילו ראתה בשחרית ואח"כ בדקה עצמה והרי פסקה אינה צריכה בדיקה אחרת כל היום, ואין חוששין שמא חזרה וראתה בלילה או בין השמשות אלא למחר מתחלת לספור שבעה ימים נקיים. ראתה בזמן הזה יום ראשון בשחרית ופסקה בו ביום אינה מונה מיום המחרת עד שתחזור לבדוק ויהיו ידה בין עיניה כל בין השמשות, שחזקת כל היום הראשון כולו טמא שהוחזק מעין פתוח ודמים חוזרין לה אף על פי שפסקה בשחרית, ויש מיקל בדבר מכיון שבדקה ופסק הדם ולאחר זמן מצאה טהור הרי זו בחזקת טהורה.

ב. לא בדקה עצמה ביום ההפסקה ובדקה עצמה לאחר שנים ושלושה ימים ומצאה טהור הרי היא בחזקת טומאה, לעולם אינה סופרת עד שתבדוק, אם פסקה מונה מיום של מחר ואילך.

בעלי הנפש שער הספירה והבדיקה סימן ב

וכיון דכולהו נשי האידינא זבות משויגן להו איצטרכיגן לפרושי דין ספירת השבעה היאך הוא.

ונאמר תחילה כי ספירת שבעה נקיים אינה אלא לאחר שלשה דברים, אחר הפסקת הדם, ואחר יום ההפסקה, ואחר הבדיקה. וכל שעה שתפסוק מן היום אם בדקה וראתה שפסק הדם ואפילו בשחרית עוד אינה צריכה בדיקה כל היום (נדה סח א), ולמחר תחל לספור שבעה נקיים, ואין חוששים שמא חזרה וראתה בלילה או בין השמשות, שאלו ראתה בין השמשות אבד ממנה כל אותו היום מספק, שמא בין השמשות לילה הוא.

ספר אור זרוע חלק א - הלכות נדה סימן שלח ותנ"ה ס"פ בא סימן יום אחד טמא ואחד טהור משמשת שמיני ולילו אלמא אף על פי שאינה רואה כל שבעה טמאה שבעה ימים. והא דפי' אם פסקה בשביעי טובלת לערב ומותרת לאו כגון שפסקה כל יום שביעי [אלא אפי' ראתה כל יום שביעי] ושעה אחת פסקה הרי זו טובלת לערב ומשמשת כדתניא ס"פ בא סימן יום אחד טמא ויום אחד טהור משמשת שמיני ולילו דהשתא שביעי הוה טמא ומשמשת לערב. ותניא שבעת ימים טמאים ושבעת ימים טהורים משמשת רביע ימי' פי' שאחר שבעת ימים טמאים היא משמשת. ותניא לעיל מה אלו נדה שלא הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה לא תהא בחזקת טמא ופרש"י אלמא כיון שראתה היום הוי' כל היום הזה בחזקת חוזרת ורואה עד גמר היום עכ"ל. ומשום כך צריכה בדיקה בין השמשות ואם בדקה ומצאה טהורה טובלת לערב ומשמשת. ובדיקה זאת אינה כ"א חששא דרבנן כדפי' רשב"ם דחיישינן הואיל ומעיינה פתוח דילמא התחילה לראות שעה אחת קודם ביהש"מ וראתה כל בין השמשות ולא פסקה עד שנכנסה בליל שמיני ומשמשת בעלה בועל נדה. הלכך אם לא בדקה בין השמשות מוחזקת בטומאה ואינה לא טובלת ולא משמשת עד למחר מיהו אפי' טומאת ספק ליכא וטהרות נוגעין בה דאינה [אלא] חששא דרבנן עכ"ל. הרי למדתי דאפי' ראתה בשביעי ולא בדקה סמוך לביה"ש בחזקת טהרה היא וטובלת ומשמשת אלא שרבנן החמירו הואיל ומעיינה פתוח והצריכה בדיקה (ותניא)

תורת הבית הארוך בית ז שער ה השער החמישי -
הבדיקה והספירה

כל הנשים שראו דם או שטמאות משום כתם צריכות להפסיק בטהרה קודם שתתחיל לספור שבעה נקיים שלה ואעפ"י שהרגישה שפסקו דמיה לעולם היא בחזקת טמאה עד שתבדוק ותמצא טהור. דתנן בפרק תינוקות נדה שבדקה עצמה יום שביעי שחרית [דף כד עמוד א] ומצאה טהור ובין השמשות לא הפרישה אחר הימים בדקה ומצאה טמא הרי זו בחזקת טהרה. בדקה עצמה יום השביעי שחרית ומצאה טמא ובין השמשות לא הפרישה אחר הימים בדקה ומצאה טהור הרי זו בחזקת טמאה ומפקידה לפקידה. ואם יש לה וסת זיה שעתה. רבי יהודה אומר כל שלא הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה הרי זו בחזקת טמאה. וחכמים אומרים אפילו בשנים לנדתה בדקה ומצאה טהור והין השמשות לא הפרישה אחר הימים בדקה ומצאה טהור הרי זו בחזקת טהרה. ותניא אמרו לו לרבי יהודה אלו ידיה בין עיניה כל בין השמשות יפה אתה אומר עכשיו שמא עם סילוק ידיה ראתה מה לי הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה בשביעי מה לי הפרישה בראשון. ואקשינן עלה בגמרא ובראשון מי איכא למאן דאמר כלומר דהא קתני במתניתין וחכמים אומרים אפילו בשנים לנדתה בדקה ומצאה טהור. אלמא דוקא בשנים לנדתה הא בראשון לא דהוסי' הוחזק מעין פתוח ומשני אין והתניא פירוש בניחותא. א"ר שאלתי את ר' יוסי ור' שמעון כשהיו מהלכין בדרך נדה שבדקה עצמה יום שביעי שחרית מצאתה טהור ובין השמשות לא הפרישה ולאחר ימים בדקה ומצאה טמא מהו אמרו לי הרי היא בחזקת טהרה ששי וחמישי רביעי שלישי מהו אמרו לי בחזקת טהרה וראשון לא שאלתי וטעיתי שלא שאלתי התם טעמא מאי כולהו לא בחזקת טמאה קיימי וכיון דפסק פסק הכא נמי הואיל ופסק פסק. ואקשינן מעיקרא מאי סבר כלומר בשלא שאל בראשון דמאי שנא ומשני הואיל והוחזק מעין פתוח. ואף על גב דר' לא שאל בראשון דקסבר דבראשון לא עלתה לה בדיקה אלא

בראשון שמעינן מינה דראשון כשני דכיון דפסק פסק
וכ"ש עכשיו שהורגלו במוך דחוק שאין לך בדיקה
גדולה מזו. ולפיכך אעפ"י שכל הנשים ספק נדות ספק
זבות ואפשר שהיא גדה ומעינה פתוח אפילו הכי כל
שהפרישה טהורה ואפילו ביום ראשון הרי זו בחזקת
טהרה. ויש מחמירין בדבר.

אם כן הפרישה טהרה בין השמשות הואיל והוחזק
מעין פתוח ולבסוף נמי לא אשכחן דאיפשיטא ליה
לגמרי דהא טעיתי שלא שאלתי קאמר. מכל מקום
כיון דאיהו קאמר טעיתי שלא שאלתי וקא יהיב
טעמא דמסתבר מטהר בראשון כבשאר הימים
ואשכחן בברייתא דמיפשטא בהדיא מה לי הפרישה
טהרה מן המנחה ולמעלה בשביעי מה לי הפרישה